

ERHVERVSJURA

Selskabsejere får for let spil, når de tager et ulovligt lån

ANPARTSSELSKABER: Erhvervsstyrelsen tager »nye metoder« i brug for at standse ulovlige kapital-ejerlån. Den revolutionerende fremgangsmåde er at sende breve til selskaber, der havde de lån i 2013.

LARS BO LANGSTED
professor,
Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

finans@finans.dk

Når man selv ejer alle anparterne i det anpartsselskab, der driver ens virksomhed – hvor man måske også selv er direktør, ja, så er penge i selskabet jo nærmest det samme som selv at have penge på lommen.

Sådan synes bekymrende mange ejere og ledelsesmedlemmer at tænke, og derfor har de heller ingen problemer med at låne penge i selskabet, når de lige står og mangler nogen. Det er jo nærmest – tænker de – som at flytte penge fra den ene lomme til anden.

Sådan er det imidlertid ikke. Aktionærlån og anparts-haverlån (i dag hedder sådan nogle kapitalejerlån) er ikke alene forbudte efter selskabsloven, skattepligtige efter skattelovgivningen og tilbagebetalingspligtige med renter; de er også strafbare.

Så langt tilbage som i 1997 fastslog Højesteret, at bøden for et ulovligt kapitalejerlån er 5 pct. af hovedstolen, men hvis man har betalt lånet tilbage inden den frist, styrelsen måtte have fastsat, kan man slippe med at betale 2,5 pct. af hovedstolen i bøde.

I værste fald kan det ligefrem være strafbart efter straffeloven som mandatsvig, nemlig i de tilfælde, hvor man låner pengene velvidende, at sandsynligheden for, at man bliver i stand til at betale dem tilbage igen, er forsvindende lille, grænsende til det usandsynlige.

Begrundelsen for, at det ikke er ens "egne" penge, som man frit kan låne, ligger lige for: Den dag, det går galt, og kreditorerne banker rigtig voldsomt på døren, ja, så ved man godt, at der er begrænset hæftelse, og at selskabets kreditorer ikke kan røre ens egen formue, uanset hvor mange penge anpartsselskabet måtte skylde væk.

Da vi fik den (snart ikke længere så) nye selskabslov i 2009, foreslog det sagkyndige udvalg at åbne meget mere op for, at man kunne have lovlige lån i sit selskab. Under Folketingets behandling af loven fulgte politikerne imidlertid ikke denne anbefaling, men ønskede i stedet at fastholde reglerne om, at kapitalejerlån som

udgangspunkt er strafbare. Regler, som man havde næsten identisk i de gamle aktie- og anpartsselskabslove.

Set i det lys må det overraske, at Erhvervsstyrelsen i år har fundet over 6.000 formodede ulovlige kapitalejerlån til en samlet værdi af over en milliard kroner, som Nordjyske kunne berette i forrige uge. Nordjyske kunne også fortælle, at kun 40 af disse lån var blevet politianmeldt. Hvis man ser på Erhvervsstyrelsens hjemmeside, vil man helt i forlængelse heraf kunne se, at styrelsen blot sender et brev til de selskaber, hvor man har konstateret et ulovligt kapitalejerlån.

I sit nyhedsbrev fra maj måned i år brystede styrelsen sig ligefrem af, at den nu »stiller skarpt på ulovlige lån«, at den »nu har fået ressourcer til at tage nye metoder i brug for at komme den ulovlige praksis til livs«.

Disse »nye metoder« er, at styrelsen sender breve ud til en stor del af de selskaber, der havde ulovlige lån i 2013, og det lyder jo nærmest revolutionerende.

En navngiven specialkonsulent i styrelsen er citeret for at sige: »Vi er i fuld gang med at sende breve direkte til 1.600 selskaber, som hav-

de ulovlige lån i deres regnskaber for 2013. I brevet forklarer vi, at styrelsen er opmærksom på, at de har haft ulovlige lån i 2013, og vi opfordrer selskaberne til at få bragt dette i orden, inden de afleverer årsrapporten for 2014.«

Heller ikke dette kan vel karakteriseres som egentlige breaking news.

Hvis der havde været tale om et helt nyt område, der netop var blevet kriminaliseret, i forbindelse med at der var indført nye, komplicerede regler, ville det være en god service og fornuftig myndighedsbetjening at vejlede virksomhederne i stedet for at starte med at dele politianmeldelser ud til højre og venstre.

Det er der imidlertid slet ikke tale om.

Aktionær- og anparts-haverlån har været ulovlige og strafbare i årevis. Det er næsten 20 år siden, at Højesteret fastlagde bødeniveauet, og det er mindre end otte år siden, at Folketinget fastholdt reglerne og strafbarheden.

Hertil kommer, at den måde, styrelsen "afslører" de ulovlige lån på, helt typisk er ved at læse revisors påtegning på regnskabet. Her skal revisor nemlig – og det har han også skullet i årevis –

give en supplerende oplysning, hvis der er et ulovligt kapitalejerlån i virksomheden.

I forbindelse med at revisor giver denne oplysning, vil han helt typisk også have talt med ledelsen eller ejeren, eller hvem låntageren nu måtte være, fortalt om ulovligheden og at det ser bedst ud, hvis revisor også kan skrive, at lånet er tilbagebetalt. Sandsynligheden for, at ejere eller ledelse skulle være i uvidenhed om, at kapitalejerlån er ulovlige, er således forsvindende lille.

Selvom det ikke er svært at se det humoristiske i, at styrelsen sådan slår på tromme for sin »målrettede indsats« med »nye metoder« – der består i at sende breve ud (måske endda den gode, gammeldags slags, der bringes ud af et rigtigt levende menneske), må det også give anledning til bekymring, at styrelsen tilsyneladende ikke tager disse lovovertrædelser mere alvorligt, end tilfældet er.

Tilbage i 2011 påpegede Nordjyske problemstillingen, og svaret fra styrelsen dengang var, at man nu ville politianmelde uden nogen form for bagatelgrænse. Denne manglende anmeldelseslyst sender ikke blot

Sandsynligheden for, at ejere eller ledelse skulle være i uvidenhed om, at kapitalejerlån er ulovlige, er således forsvindende lille.

forkerte signaler ud til virksomhederne (så slemt er det heller ikke), det virker også demotiverende på de revisorer, der nogle gange nærmest er oppe at skændes med deres klienter, fordi de er nødt til at give supplerende oplysninger om de ulovlige lån. Og der hjælper ingen kære mor, hvis revisor bare vejleder klienten, men undlader at give den supplerende oplysning.

Så bliver revisor sendt i Revisornævnet, hvor han skal være heldig for at slippe med en disciplinær bøde på 25.000 kr.

Styrelsens undskyldning skulle være, at man er nødt til at foretage en nøje sagsbehandling i hvert enkelt tilfælde, fordi man jo ikke uden videre kan indgive politianmeldelser. Sandheden er, at lige præcis på dette område kunne man temmelig roligt gøre det. Den eksterne revisor har allerede sikret sig, at der ikke er tale om et lovligt kapitalejerlån (for sådanne findes der også i sjældne tilfælde), inden han giver sin supplerende oplysning, og den strafferetlige vurdering kan styrelsen roligt overlade til politiet og anklagemyndigheden.

Det må kunne gøres bedre.

Erhvervsstyrelsen har i år fundet over 6.000 formodede ulovlige kapitalejerlån til en samlet værdi af over en milliard kroner.

Foto: Mik Eskestad